

ปีที่ ๑๓ | ๑๖๙ | พฤศจิกายน ๒๕๖๗

สารพลัง

สารพลังปัญญา สร้างสรรค์ นโยบายนโยบายสาธารณะ

รวมการรับมือ
'อนาคตโล่อ่า'

ต้นทุน
ชุมชน

กระบวนการ
มีส่วนร่วม

WWW.NATIONALHEALTH.OR.TH

๕ **คุยกับเลขา**

จากโลกรวน โลกร้อน ถึงยุคโลกเดือด
เราจะเข้าสู่ยุคโลกหายนะ!!?

๖ **เรื่องจากปก**

สมการรับมือ 'อนาคตไร้ล่า'
ต้นทุนชุมชน + กระบวนการมีส่วนร่วม

๑๘ **สัมภาษณ์พิเศษ**

Story of 'ชมภู'
หลักประกันความมั่นคง
ในสถานการณ์ที่ไม่มั่นคง

๒๖ **สัมภาษณ์พิเศษ**

ไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า
'กระจายอำนาจ' ให้ท้องถิ่นและชุมชน
มีส่วนร่วมกันจัดการภัยพิบัติ

๓๒ **เกาะติด คสช.**

จัดตั้ง 'ศูนย์พัฒนานโยบาย
รองรับภัยพิบัติชุมชน'
ทำแผน-ระบบเตือนภัย
สอดคล้องบริบทพื้นที่

๓๖ **เรื่องเล่าจากพื้นที่**

การมีส่วนร่วมของ 'คนเชียงของ'
กำหนดแนวทางจัดการความเสี่ยงภัยพิบัติ

๔๐ **เกาะรอยโลก**

อุทกภัยตาโตมมามาประเทศ
ริ้วน้ำท่วมรอบโลก (ก่อนสิ้นปี ๒๕๖๗)

๔๒ **ให้ระบบสุขภาพเล่าเรื่อง**

Rapid HIA ในสถานการณ์
น้ำท่วมภาคเหนือ ปี ๒๕๖๗

๔๖ **สื่อขอเมาท์**

น้ำท่วมกับเด็กน้อย
มันช่าง happy จริงๆ

จากโลกรวน โลกร้อน ถึงยุคโลกเดือด เราจะเข้าสู่ยุคโลกหายนะ !!?

สองทศวรรษที่ผ่านมา โลกมีการกล่าวอย่างมาก ถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เกิดภาวะโลกรวน (Climate Change) ภาวะโลกร้อน (Global Warming) ทว่าช่วงสองสามปีนี้มีคำใหม่มาแทน คือพูดว่า สิ้นสุดยุคโลกร้อนและกำลังเข้าสู่ยุคโลกเดือด (Global Boiling) เกิดวิกฤตรุนแรงถี่มากขึ้น ปัจจุบันมีการพูดถึงว่า จะเป็นโลกหายนะ (Climate catastrophe) แสดงถึงวิกฤต สภาวะภูมิอากาศมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เกิดภัยพิบัติ ร้ายแรงต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

ภัยพิบัติปีนี้ได้เกิดขึ้นแค่ที่ จ. เชียงราย จ. เชียงใหม่ หรือเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นทั่วทั้งโลก เมื่อปลายเดือนตุลาคม ๒๕๖๗ ประเทศสเปนเกิดพายุฝน ตกลงมาอย่างหนัก รถยนต์ บ้านเรือน ถูกพัดพาจมอยู่ใต้น้ำ คนเสียชีวิตนับร้อย

ประเทศไทยผ่านมาหลายเหตุการณ์ เช่น ดินโคลนถล่มใน อ. พิบูล จ. นครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๓๑ พายุไต้ฝุ่นเกย์ จ. ชุมพร พ.ศ. ๒๕๓๒ น้ำท่วม อ. หาดใหญ่ พ.ศ. ๒๕๔๓ ดินโคลนถล่ม อ. วังชิ้น จ. แพร่ พ.ศ. ๒๕๔๔ สึนามิฝั่งทะเลอันดามัน พ.ศ. ๒๕๔๗ น้ำท่วมใหญ่โคราช พ.ศ. ๒๕๕๓ อุทกภัยน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพและประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ ฯลฯ

“ทุกวิกฤตมีโอกาสเสมอ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากขึ้น จะเป็นบทเรียน เป็นโอกาส สร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น”

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ความแปรปรวนของฤดูกาล การขยายตัวของเมือง ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรง มีความซับซ้อน เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและบ่อยมากขึ้น แต่ละเหตุการณ์สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมา ฝุ่นดิน ฝุ่นน้ำ ฝุ่นป่า หวังมหาสมุทรลมฟ้าอากาศ และฤดูกาลที่ผู้คนเคยเข้าใจและรู้จัก แปรเปลี่ยนไป

พื้นที่เสี่ยงต่างๆ จำนวนมาก เราจะรับมือป้องกันและลดความสูญเสียได้อย่างไร สถานพลังฉบับนี้มีคำตอบ

จะรอแต่ความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ ประชาชน ชุมชน และภาคประชาสังคมต้องรู้เท่ารู้ทันรู้ไว้ มีองค์ความรู้ มีการเตรียมตัว มีระบบข้อมูลชุมชน มีแผน มีการซ้อมแผน มีระบบป้องกัน เตือนภัย เรียนรู้การเอาตัวรอด (survival experience) การปรับตัว ช่วยตนเอง ช่วยกันเอง ร่วมกันสร้างชุมชนเข้มแข็ง สถานพลังทั้งภาค รัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาควิชาการ ระดมสรรพกำลังช่วยกันจึงจะรับมือกับภาวะโลกเดือดโลกหายนะได้

ทุกวิกฤตมีโอกาสเสมอ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากขึ้น จะเป็นบทเรียน เป็นโอกาสสร้างกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

มาร่วมด้วยช่วยกัน เริ่มตรงไหนทำอะไรได้ก็ทำเลย ตัวอย่าง เช่น ทุกคนร่วมกันปลูกต้นไม้เยอะๆ ทำกันให้มากให้ทั่วทุกพื้นที่ จะช่วยแก้ปัญหาได้ทั้งน้ำท่วม ภัยแล้ง และ PM ๒.๕

ช่วยกันคิดต่อ คิดอะไรออกก็บอกกันมาดั่งๆ น่าจะทำอะไรกันบ้าง ร่วมกันสรรค์สร้างนโยบายสาธารณะดีๆ ทำให้โลกใบนี้น่าอยู่มากขึ้น ไม่เป็นโลกหายนะดังที่เริ่มกล่าวถึงกัน

แล้วมาพบกันในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน นี้ นะครับ

An aerial photograph of a town completely inundated with brown floodwater. The sun is low on the horizon, creating a warm, orange glow over the scene. The buildings are densely packed, and their roofs are visible above the water level. The background shows a line of trees and a clear sky with a few clouds.

สมการรับมือ 'อนาคตโลล่า'

ต้นทุนชุมชน + กระบวนการมีส่วนร่วม

ในวันที่โลกผันผวน เกิดเป็นวิกฤตการณ์ระลอกแล้ว
ระลอกเล่า นับจากความร้อนแล้งของปรากฏการณ์เอลนีโญ
ไปสู่ห่าฝนพายุในปรากฏการณ์ลานีญา และเพียงไม่ที่
องศาฟาเรนไฮต์ของอุณหภูมิโลกที่กำลังเพิ่มขึ้นทุกขณะ
ได้ส่งผลกระทบให้เกิดภัยพิบัติและสร้างความสิ้นสะท้อน
ต่อประชาชนในหลายแง่มุม

วิพากษ์กรรมของมนุษยชาติจึงสำคัญผ่านการเกิดขึ้นของโรคระบาด ภัยแล้ง อุทกภัย ภาวะภัย ไฟป่า ฝุ่นควัน และแน่นอนว่า ในอนาคตอันใกล้นี้มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดวิกฤตการณ์รูปแบบใหม่ ที่อาจก้าวข้ามเขตแดนจินตนาการของเราทุกคน

ก่อนที่อนาคตจะไล่ล่า ในแง่มุมสังคมโลกจึงเป็นพันธกิจของนานาชาติในการร่วมมือกันออกแบบกฎ กติกา ที่จะใช้ยึดถือร่วมกัน เพื่อนำมาสู่การชะลอและบรรเทาความเดือดดาลของอุณหภูมิโลก ที่สั่งสมมาจากกิจกรรมของมนุษย์ยาวนานนับศตวรรษ

การประชุมและข้อตกลงในระดับนานาชาติจึงถูกประกอบสร้างขึ้นโดยมีจุดร่วมเดียวกันคือคลี่คลายวิกฤต ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การลดก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายของความตกลงปารีส (Paris Agreement) การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (COP) ฯลฯ

ขณะที่บริบทของสังคมไทย แม้จะเป็นเพียงประเทศเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia) และพร้อมเป็นส่วนหนึ่งในข้อตกลงและพันธสัญญาในระดับสากลแล้ว หากแต่ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีได้เชื่อมต่อกันให้โลกเป็นหนึ่งเดียว และสำนึกของประชากรในประเทศคือสำนึกเดียวกันกับพลเมืองโลก (Global Citizen) การดำเนินงานและการขับ

เคลื่อนมาตรการของประเทศหนึ่ง จึงนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างต้นแบบให้กับนานาชาติ

ตัวอย่างหนึ่งคือการประชุมสมัชชาอนามัยโลก (WHA) สมัยที่ ๗๗ ที่ประเทศสมาชิก ได้ร่วมกันให้การรับรอง (ร่าง) มติสมัชชาอนามัยโลก เรื่อง การมีส่วนร่วมของสังคมเพื่อหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ตลอดจนสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี (Social Participation for UHC, Health and Well-being) ซึ่งเป็นมติที่ประเทศไทย และประเทศสโลวีเนีย ร่วมกันพัฒนา

ท่ามกลางวิกฤตการณ์ภัยพิบัติและการรุกคืบระลอกแล้วระลอกเล่าของภาวะโลกร้อนคือพบว่าชาวที่ยึดครองพื้นที่สี่ประเทศไทยตลอด ๓-๔ เดือนที่ผ่านมา คือสถานการณ์ภัยพิบัติน้ำท่วมในหลายจังหวัดทางภาคเหนือ และสร้างผลกระทบต่อพื้นที่ปลายทางลงมาเรื่อยๆ

ขณะนี้หลายชุมชนยังคงอยู่ในระยะของการฟื้นตัว-ฟื้นฟู ซ่อมแซมความเสียหาย ทั้งบ้านเรือนและสภาพจิตใจ และคงเป็นความจริงที่ว่า การเดินทางของวงปีแห่งฤดูกาลที่หมุนวน ยังจะนำพาภัยพิบัติรูปแบบอื่นๆ มาเยือนครั้งแล้วครั้งเล่า

นี่คือเหตุผลที่ทุกฝ่ายต้องลุกขึ้นมาตระเตรียมความพร้อม และ ‘กระบวนการมีส่วนร่วม’ คือหัวใจของการสร้างความเข้มแข็ง

ศูนย์นโยบายสาธารณะ และรองรับภัยพิบัติ [KLT Center]

K

Knowledge and Information
ความรู้ ข้อมูล

L

Learning Center
การเรียนรู้

T

Training Center
การฝึกฝนให้เกิด
สัญชาตญาณ

ฐานทุนเดิมของชุมชน เพิ่มเติมการมีส่วนร่วม

สามารถพูดได้อย่างเต็มปากว่า แม้จะมีอายุอานามล่วงเลยมาเกือบ ๒ ทศวรรษ หากแต่ก็ยังถือเป็นความก้าวหน้าอันร่วมสมัยของประเทศไทย สำหรับกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้การรับรองกระบวนการการมีส่วนร่วม อย่าง พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้เป็นอาวุธในการสู้รบกับปัญหาได้ในทุกมิติ โดยมี สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสานพลัง ถักทอความร่วมมือในแนวราบ ช่วยหนุนเสริมความเข้มแข็งจากฐานราก

แน่นอนว่า ท่ามกลางสถานการณ์ภัยพิบัติปี ๒๕๖๗ สช. ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเสริมแรง

ทางบวก โดยใช้ต้นทุนเดิมที่ชุมชนมี บวกกับทุนทางสังคม และกระบวนการการมีส่วนร่วม โดยมีเครื่องมือภายใต้กฎหมายเป็นจุดเชื่อมต่อ จนก่อให้เกิดเป็นความเข้มแข็งและเป็นต้นแบบการรับมือภัยพิบัติ และบรรเทาทุกข์จากนี้คือเรื่องที่เราจะเล่าให้คุณฟัง เป็นเรื่องของ **ชาวชุมชนตำบลชมพู อ.สารภี จ.เชียงใหม่** หนึ่งในพื้นที่ประสบภัย

ในโมงยามที่มีความเดือนร้อนเป็นตัวนำแสดง คนตำบลชมพูต่างพยายามทุกวิถีทางเพื่อเอาตัวรอด กลุ่มประชากรเปราะบางทั้งผู้พิการและผู้สูงอายุในชุมชนทุลัดทุกเล แต่ทุกคนก็จับมือกันไว้แน่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนผ่านพ้นฝันร้ายไปได้

“ตอนนั้น สช. เขาเห็นที่ผมโพสต์ลงเฟซบุ๊ก ผมรายงานเหตุการณ์ว่า ตำบลชมภูไม่เคยน้ำท่วมขนาดนี้มาก่อน เหตุการณ์นี้ทำให้ ประชาชนกำลังเจอกับอะไร เดือดร้อนยังไง โดยเฉพาะคนพิการและคนแก่ ที่พยายามเอาตัวรอดท่ามกลางน้ำท่วม แต่ชาวบ้านในตำบลชมภูก็ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สช. เขามองเห็นศักยภาพและต้นทุนของชุมชน เลยมาจุดประกายความคิดเรื่องการจัดตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติ เพราะจริงๆ แล้วภาคเหนือมักเจอกับภัยพิบัติอยู่ตลอด ทั้งฝุ่น PM ๒.๕ ไฟป่า น้ำท่วม แผ่นดินไหว โลกเดี๋ยวนี้ค่อนข้างแปรปรวน เราตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติ ที่ไม่ใช่แค่ น้ำท่วม แต่เตรียมรับมือกับเรื่องอื่นๆ ด้วย”

นี่คือคำบอกเล่าของ พ่อหลวงอนันต์ แสงบุญ อดีตผู้ใหญ่บ้าน ม.๔ ตำบลชมภู และสมาชิกสภาภาพ จังหวัดเชียงใหม่ และเรื่องทั้งหมดเริ่มต้นขึ้นที่นี่

พ่อหลวงอนันต์ แสงบุญ

สช. เขามองเห็นศักยภาพและต้นทุนของชุมชน เลยมาจุดประกายความคิดเรื่องการจัดตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติ เพราะจริงๆ แล้วภาคเหนือมักเจอกับภัยพิบัติอยู่ตลอด ทั้งฝุ่น PM ๒.๕ ไฟป่า น้ำท่วม แผ่นดินไหว โลกเดี๋ยวนี้ค่อนข้างแปรปรวน

เราตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติ ที่ไม่ใช่แค่ น้ำท่วม แต่เตรียมรับมือกับเรื่องอื่นๆ ด้วย

ปัญหาที่ผ่านมา คือเวลาเกิดเหตุภัยพิบัติพื้นที่ส่วนใหญ่มักรอคอยคำสั่งการจากรัฐส่วนกลาง ทำให้รับมือได้ไม่ทันกับสถานการณ์ แผนปฏิบัติการที่เคยทำไว้ก็ต้องเอามารื้อปิดฝุ่น เรียนรู้ใหม่ เพราะไม่ได้เกิดการซักซ้อมหรือทบทวนและปรับปรุงรายละเอียดส่วนนี้เพราะจุดเริ่มต้นในการทำแผนอาจขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ฉะนั้นจริงๆ แล้ววิธีคิดเรื่องการทำแผนปฏิบัติการจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เราต้องการหนุนเสริมให้แผนนั้นมีชีวิตและเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลง”

นพ.อภิชาติ รอดสม

ความมุ่งหวังในการจัดตั้ง “ศูนย์ภัยพิบัติชุมชน” คือการจัดตั้งพื้นที่บัญชาการสถานการณ์ในชุมชน ทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่ชาวบ้าน การเป็นพื้นที่กลางในการประสานงานของทุกฝ่ายในยามภัยพิบัติ เพื่อประสิทธิภาพในการจัดสรรกำลังคน ทรัพยากร และอื่นๆ ฯลฯ

การจัดตั้งศูนย์ภัยพิบัติฯ นี้ คงไม่ได้เกิดขึ้นมาแบบลอยๆ ได้ จำเป็นต้องมีองค์ความรู้เป็นฐาน และมีกระบวนการการมีส่วนร่วมเข้ามาหนุนเสริมการจัดตั้ง มีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน มีการซักซ้อมและทบทวนแผนอย่างสม่ำเสมอ

“ปัญหาที่ผ่านมาคือเวลาเกิดเหตุภัยพิบัติพื้นที่ส่วนใหญ่มักรอคอยคำสั่งการจากรัฐส่วนกลาง ทำให้รับมือได้ไม่ทันกับสถานการณ์ แผนปฏิบัติการที่เคยทำไว้ก็ต้องเอามารื้อปิดฝุ่น เรียนรู้ใหม่ เพราะไม่ได้เกิดการซักซ้อมหรือทบทวนและปรับปรุงรายละเอียด ส่วนหนึ่งเพราะจุดเริ่มต้นในการทำแผนอาจขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ฉะนั้นจริงๆ แล้ววิธีคิดเรื่องการทำแผนปฏิบัติการจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เราต้องการหนุนเสริมให้แผนนั้นมีชีวิตและเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลง”

นพ.อภิชาติ รอดสม รองเลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างจากปัญหา ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ สช. จะได้มีส่วนเข้าไปเติมเต็ม

สิ่งที่ สช. เข้าไปหนุนเสริมคือการผลักดันให้เกิด ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชนในพื้นที่ต่างๆ โดยมีหลักการคือ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานจาก คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย (EOC สช.) เพื่อยกระดับการรับมือภัยพิบัติ ที่จะนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

ตั้งศูนย์รับมือภัยพิบัติชุมชน

คล้ายหลังเพียง ๒-๓ วัน หลังจากที่น้ำเริ่มลดระดับลง คณะทำงานจาก สช. ได้ลงไปยังพื้นที่ตำบลชมภู เพื่อหารือกับพ่อหลวงอนันต์ และเครือข่ายแกนนำชุมชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฐานทุนที่พ่อหลวงอนันต์เป็นนักสานพลัง เป็นหนึ่งในสมาชิกสภาสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่แห่งนี้ก็มีความเข้มแข็งในระดับที่ไม่น้อยหน้าพื้นที่ใด ภาคประชาชนในตำบลชมภูมีศักยภาพในการลุกขึ้นมาจัดการตนเองได้อีกทั้งมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านอย่าง **ครูบาน้อย** ซึ่งเป็นพระนักพัฒนา ดูแลชาวบ้านมาอย่างยาวนาน

นั่นจึงไม่ใช่เรื่องเกินความสามารถของชุมชน ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชนชมภู หรือเรียกให้สั้นกระชับว่า “ศูนย์ภัยพิบัติชุมชนชมภู” ซึ่งเป็นที่แรกในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่ต้นแบบสำหรับ

การรับมือภัยพิบัติ

สช. คาดหวังว่า องค์ความรู้และผลลัพธ์จากการดำเนินการในชุมชนแห่งนี้ จะเป็นโมเดลสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะขยายไปปรับใช้กับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

คำแนะนำจากครูบาน้อย หรือพระครูสิริศีลสังวร (ครูบาน้อย เตชปญฺโญ) เจ้าอาวาสวัดศรีดอนมูล พระนักพัฒนา ผู้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านชมภูชมภู คือหลักคิด ๓ ประการในการขับเคลื่อนศูนย์ฯ คือ ๑. ต้องมีหลักการ ๒. ต้องมีวิชาการ มีข้อมูลรู้จริง ใช้เหตุและผลก่อนตัดสินใจ ๓. ปฏิบัติการ คิดเสร็จแล้วต้องลงมือทำและถอดความรู้ที่เหมาะสม

แน่นอน ครูบาน้อย ไม่เพียงแค่มุ่งแต่ทำให้หลักคิดในการขับเคลื่อนงานเท่านั้น แต่ท่านยังได้ประกาศพร้อมให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนเรื่องนี้ อย่างเต็มกำลังด้วย

แผนปฏิบัติการชุมชนโดยคนชุมชน

การสานพลังระหว่างคนในชุมชนชมภูแก่นำชุมชน และทีม สช. ผนวกกับการใช้เครื่องมือภายใต้ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อันมีกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ เกิดเป็นฟังก์ชันการทำงานที่หลากหลาย

เริ่มจากการนำกระบวนการจัดทำ 'ธรรมนูญสุขภาพชุมชน' เข้ามาเป็นแกนกลาง เกิดวงพูดคุยอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งแกนนำชุมชน ชาวบ้าน ภาคีเครือข่ายภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ในการร่วมกันระดมความคิดเห็น

นำไปสู่การ "ออกแบบแผนปฏิบัติการ" ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล เช่น การทำแผนที่ชุมชน ที่ทำให้ทราบถึงลักษณะครัวเรือน โดยเฉพาะข้อมูลที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ ผู้พิการ เพื่อนำมาสู่การออกแบบการซ่อมภัยพิบัติ ทำให้ไม่ตกอยู่ในภาวะอันตราย สามารถตั้งสติ และจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลัง ในการให้การช่วยเหลือได้ทันต่อสถานการณ์ เพราะรู้ว่าใคร อยู่ที่ไหน อย่างไร

กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เพราะไม่ต้องการให้เกิดความรีบร้อนในการหาข้อสรุป ชุมชนมีเวลาพูดคุยกันอย่างรอบด้าน ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันออกแบบ หลังจากนั้นจึงจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน รวมถึงรายละเอียดข้อกำหนดในการปฏิบัติ ที่มาจากการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ที่สุดแล้ว ปลายทางจะเกิดเป็นข้อตกลงร่วม หรือกติกา หรือ "ธรรมนูญสุขภาพชุมชน" ที่มีชีวิตซึ่งคนในชุมชนสามารถทบทวน ปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์และตอบเจตจำนงความต้องการของชุมชนได้ตลอดเวลา

ขณะเดียวกัน อย่างที่ครูบาน้อยให้แนวคิดเรื่องการขับเคลื่อนด้วยหลักการวิชาการ-ลงมือทำ-ถอดบทเรียน จึงเป็นบทบาทของภาคีเครือข่ายทางวิชาการ อย่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (มช.) ที่ได้เข้ามาหนุนเสริมการจัดทำกรอบแผนผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชน (CHIA) ในพื้นที่ตำบลชมภู เพื่อถอดบทเรียนให้ครอบคลุมทุกมิติ

ปัจจุบัน การจัดทำ CHIA เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และได้ส่งคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน เพื่อใช้เป็นฐานในวางแผน และออกแบบการรับมือภัยพิบัติภายในชุมชน

นอกจากการส่งคืนข้อมูลให้กับชุมชนแล้ว รายละเอียดจากผลการศึกษา CHIA จะนำไปสู่การตั้งวงคุย ภายใต้ทีมงานที่ชื่อ "Policy Cafe" ซึ่งจัดขึ้นภายในงานเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๗ ในวันที่ ๒๗-๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เพื่อแลกเปลี่ยนและผลักดันไปสู่การส่งต่อนโยบายสาธารณะสำหรับการขับเคลื่อนประเด็นการรับมือภัยพิบัติในระดับชาติต่อไป

เมื่อโยมไม่ทิ้งพระ พระก็ไม่ทิ้งโยม

อย่างที่กล่าวไว้ในข้างต้น นอกจากกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพชุมชน และ CHIA อันเป็นเครื่องมือภายใต้ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว การรับมือภัยพิบัติของชาวชุมชนชมภู ยังได้รับการสนับสนุนจากทางคณะสงฆ์อีกด้วย

วัดศรีดอนมูล ตำบลชมภู ซึ่งมีครูบาน้อยเป็นเจ้าอาวาส ถือเป็นที่พักพิงของฆราวาส เมื่อยามเผชิญกับภัยพิบัติพระสงฆ์และสามเณรก็ร่วมกันยื่นหัตถ์เคียงข้างชุมชน ในขณะที่น้ำเข้าท่วมบ้านเรือน พื้นที่วัดได้ถูกใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว เพราะวัดมีความพร้อมเรื่องอุปกรณ์และอาคารสถานที่ เช่น โรงครัว โรงทาน ห้องน้ำ ปัจจุบันพื้นที่ฐานในการดำรงชีวิต จากการสนับสนุนโดยชาวชมภูและศิษยานุศิษย์ครูบาน้อยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

สอดคล้องกับสาระสำคัญในธรรมนูญพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่มุ่งหวังให้ศาสนาเข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมดูแลสุขภาพและสุขภาพภาวะกับญาติโยมตามหลักการที่ว่า "พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข"

นพ.อภิชาติ ย้ำว่า ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติจะเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการขับเคลื่อนการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน ในพื้นที่อื่นๆ โดยการนำเอาศาสนาและพื้นที่วัด มาเป็นศูนย์กลางในการรับมือกับภัยพิบัติด้วย

"การขับเคลื่อนศูนย์ฯ เป็นลักษณะของการเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ไปสู่การเปลี่ยนแปลงในภาพใหญ่ จาก Local (ท้องถิ่น) ไปสู่ Global (ทั่วโลก) ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการที่รับรู้รับทราบกันดีอยู่แล้ว แต่ที่ชุมชนชมภูทำให้เกิดเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติได้จริง" นพ.อภิชาติ ระบุ

นี่คือภาพสะท้อนของพลังจากกระบวนการการมีส่วนร่วมในการรับมือกับวิกฤตการณ์ และเป็นเรื่องที่เราภูมิใจนำเสนอ 🌟

STORY OF 'ชมภู'

หลักประกันความมั่นคง ในสถานการณ์ที่ไม่มั่นคง

ย่างเข้าสู่เดือนพฤศจิกายน ใครหลายคนคง
รอคอยการเยือนของลมหนาว และเตรียม
อำลาฤดูฝนที่ตกลงมาอย่างหนักหน่วงใน
ช่วงที่ผ่านมา

จนถึงวันนี้ ในหลายพื้นที่ของจังหวัดภาคเหนือยังคงอยู่ใน
ระยะของการฟื้นฟูความเสียหายจากเหตุการณ์น้ำท่วม ทั้งการ
ล้างโคลน การซ่อมแซมบ้าน และการดูแลเศษซากเรือกสวนไร่นา
ที่เสียหาย จนยากที่จะจินตนาการว่าเกษตรกรเหล่านี้ จะประดับ
ประคองนาวาแห่งชีวิตให้รอดพ้นไปถึงฤดูกาลเพาะปลูกครั้งถัด
ไปได้อย่างไร

ณ ตำบลชมภู อ.สารภี จ.เชียงใหม่ พบเจอบริบทไม่
ต่างกัน มีประชาชนได้รับความเสียหายกว่า ๑,๕๐๐ ครัวเรือน
บ้านเรือนจำนวนไม่น้อยอยู่ในกระบวนการซ่อมแซม พื้นที่ทางการ
เกษตร เช่น สวนลำไย และนาข้าวได้รับความเสียหายเป็นจำนวน
มาก

ปัญหาที่พบ คือต่างคนต่างฟังข่าวน้ำท่วม
ในรูปแบบของตนเอง ซึ่งมีที่มาจากหลายแหล่ง
บางคนก็กลายเป็นสื่อ คอยรายงานเหตุการณ์
ด้วยมือถือของตัวเอง *ทิศทางของข้อมูลมัน
มันไปหมดประชาชนไม่รู้จะฟังใครดี มันไม่มี
Single Command* ที่คอยรายงาน
สถานการณ์เหมือนตอนโควิด

ที่ว่าภายใต้วิกฤตการณ์ที่คนชมภูได้เผชิญมีบางสิ่งที่น่าสนใจและควรค่าแก่การนำมาบอกต่อ “นิตยสารสานพลัง” จึงเต็มใจที่จะชักชวนท่านผู้อ่านติดตามเรื่องราวและวิถีคิดของ **พ่อหลวงอนันต์ แสงบุญ** อดีตผู้ใหญ่บ้าน ม.๔ ตำบลชมภู ที่ก้าวผ่านประสบการณ์อุทกภัยครั้งนี้ มาพร้อมๆ กับดอกผลที่จะเบ่งบานในอนาคตอันใกล้

“ช่วงกลางวัน ก็ยังดีๆ กันอยู่ ถ่ายรูป ถ่ายคลิปลงโซเชียล ตื่นเต้นที่ได้เห็นน้ำกัน เพราะไม่คิดว่าจะท่วมหนัก แต่พอลงคืน น้ำมาแรงและเร็วจนตั้งตัวกันแทบไม่ทัน” พ่อหลวงอนันต์ เริ่มต้นการสนทนาด้วยการเล่าย้อนเหตุการณ์ในวันที่น้ำไหลเข้าท่วมชุมชน

“ส่วนใหญ่คนแก่คนแก่จะบอกให้ลูกหลานที่ยังต้องไปโรงเรียน ไปทำงาน ให้ออกไปพักนอกพื้นที่ แต่ตัวเองไม่ยอมไป จะอยู่บ้าน เราจึงพบผู้สูงอายุหลายรายติดอยู่ที่บ้าน ขณะที่น้ำล้อมไว้รอบทิศแล้ว”

พ่อหลวงอนันต์ ฉายภาพความโกลาหลในช่วงคำคืนของปลายเดือนกันยายนที่ผ่านมา ภัยพิบัติที่ปรากฏในเหตุการณ์ครั้งนี้คือผลกระทบจากมวลน้ำระลอกสอง ที่เกิดขึ้นเพียงไม่กี่สัปดาห์หลังจากมวลน้ำระลอกแรกเข้าท่วมพื้นที่ แต่ในระลอกแรกนั้นไม่หนักแตกต่างจากระลอกสองที่เอ่อล้นจากแม่น้ำปิง ที่อยู่ทางทิศตะวันตกของชุมชน จนสร้างความเสียหายร้ายแรงเพราะพื้นที่ อ.สารภี เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ขนาบข้างด้วยแม่น้ำทั้งสองฝั่ง จึงกลายเป็นแอ่งกระทะรับน้ำไปโดยปริยาย

เช้าตรู่ของวันถัดมา จึงเกิดการระดมกำลังคนในชุมชน เพื่อเร่งให้การช่วยเหลือและเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุและผู้พิการ ออกจากบ้านเรือนไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราวที่ได้จัดตั้งขึ้นทั้งหมด ๗ ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์บริการคนพิการตำบลชมภู โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านพญาชมภู (รพ.สต.บ้านพญาชมภู) โรงพยาบาลสารภีบรรพพัฒนา ศูนย์ซ่อมสร้างและยืมคืนอุปกรณ์ทางการแพทย์ ตำบลชมภู (อยู่ในพื้นที่ของ รพ.สต.บ้านพญาชมภู) ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน (หน้าวัดศรีดอนมูล) เทศบาลตำบลชมภู และศาลากลางหมู่บ้านบ้านแม่สะลาบล

“ใกล้ที่ไหน ไปที่นั่น จะไม่มีการแบ่งแยกว่าพื้นที่ไหนอยู่ในความรับผิดชอบของใคร เราทำงานร่วมกัน ชาวบ้านที่เดือดร้อนสามารถไปยังศูนย์พักพิงที่

ใกล้บ้านที่สุดได้ทันที ในแต่ละศูนย์พักพิงมีแม่ครัวคอยทำกับข้าวแจกจ่าย วัสดุอุปกรณ์มาจากที่ชาวบ้านช่วยกันหามา ใครมีเงินก็ลงเงิน ใครมีแรงก็ลงแรง ช่วยเหลือกันตามกำลัง ก็อยู่กันอย่างนั้นเกือบ ๒ สัปดาห์ จนน้ำเริ่มลดจึงค่อยๆ ทายอยกันกลับบ้าน”

ในวันที่อุทกภัยเดินทางมาเยือนอย่างหนักหน่วงเกินกว่าจะต้านทาน บั๊จจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนชมภูรอดพ้นจากสถานการณ์วิกฤตมาได้ คือต้นทุนของชุมชน โครงข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ชาวบ้านและผู้นำชุมชนต่างระดมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างแข็งขัน โดยไม่รังρονหน่วยงานภายนอก

เป็นลักษณะของชุมชนพึ่งพาตนเอง ที่เกิดการสานพลังจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ขับเคลื่อนการทำงานเพื่อส่วนรวมมาอย่างยาวนาน จนกลายเป็นต้นทุนทางสังคมที่เข้มแข็งของชาวตำบลชมภู

**แน่นอน ต้นทุนเหล่านี้ ไม่ได้
อุบัติขึ้นโดยปราศจากรากฐานความเป็นมา**

ย้อนกลับไปยัง การเกิดขึ้นของ “ธรรมนูญสุขภาพผู้สูงอายุและคนพิการ ๒๕๖๐ ตำบลชมภู” ที่ได้กลายเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม อันเป็นเจตนารมณ์กติกากันพันธสัญญา และ

ข้อตกลงร่วมกันของชาวตำบลชมภู รวมถึงภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการส่งเสริมบทบาท และสร้างสุขภาวะทางกาย จิต สังคม ในผู้สูงอายุและผู้พิการ

นำมาสู่การจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการและผู้สูงอายุ และศูนย์เฝ้าระวังอุบัติเหตุการแพทย์และซ่อมสร้างกายอุปกรณ์ตำบลชมภู ซึ่งเป็นพื้นที่ในการดูแลคนพิการและผู้สูงอายุแบบครบวงจร ให้ผู้ป่วยที่กลับจากโรงพยาบาล ได้มีอุปกรณ์การแพทย์ ในการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคที่เป็นอยู่ โดยนำคนพิการที่มีทักษะทางช่าง มาทำหน้าที่ซ่อมแซมอุปกรณ์ดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนพิการได้มาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว

ไม่เพียงเท่านั้น สิ่งที่สะท้อนถึงความเอาใจจริงเอาใจในการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการของชาวตำบลชมภู คือ โรงพยาบาลสารภี บวรพัฒนา ที่ก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือระหว่างบ้าน(ชุมชน) วัด และโรงพยาบาลสารภี โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากพระครูสิริศีลสังวร (ครูบาน้อย เดชบุญโญ) เจ้าอาวาสวัดศรีดอนมูล ผู้ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และประชาชนในละแวกใกล้เคียง

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานพักฟื้นผู้ป่วยหลังภาวะเฉียบพลัน หลังผ่าตัด หรือที่เรียกว่าการบริการระยะกลาง (Intermediate care) ซึ่งเป็นการฟื้นฟูผู้ป่วยที่ฟื้นระยะรุนแรงที่ต้องดูแลโดยแพทย์

(acute care) แต่ยังมีปัญหาและต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตประจำวันที่บ้านได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวมากเกินไป

รวมไปถึงหน่วยงานต่างๆ เช่น รพ.สต. เทศบาลตำบลชมภู และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่ร่วมกันผนึกกำลังในการดูแลสุขภาวะให้กับประชาชนในพื้นที่ซึ่งต้นทุนเหล่านี้ ได้กลายเป็นโครงข่ายสำคัญในการรับมืออุทกภัยครั้งใหญ่ของชาวชุมชนตำบลชมภู

“พอน้ำมา เรามีฐานข้อมูลกลุ่มคนเปราะบางหมดแล้ว ทั้งคนพิการ คนสูงอายุ ว่าเขาอาศัยอยู่ที่บ้านหลังไหน อยู่ตรงไหนของชุมชน แต่ละคนสามารถชี้จุด และสื่อสารให้อาสาสมัครที่เขามาช่วยเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยจากบ้าน ไปยังศูนย์พักพิงชุมชนได้ทันที”

พ่อหลวงอนันต์ ให้รายละเอียดต่อไปอีกว่า ในสถานการณ์ปกติ แต่ละหน่วยย่อยที่ทำงานทางสังคมในพื้นที่ ต่างก็ทำตามบทบาทหน้าที่ของตัวเองไป ต่อเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ จึงร่วมกันสานพลังด้วยกันทุกฝ่ายในการระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือกันในยามวิกฤต

แต่ก็เชื่อว่า การรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วมในช่วงที่ผ่านมา จะไม่ปรากฏรายละเอียดของปัญหา

“ปัญหาที่พบ คือต่างคนต่างพึ่งข่าวน้ำท่วมในรูปแบบของตนเอง ซึ่งมีที่มาจากหลายแหล่ง

บางคนก็กลายเป็นสื่อ คอยรายงานเหตุการณ์ด้วยมือถือของตัวเอง
ทิศทางของข้อมูลมันจะไปหมดประชาชนไม่รู้จะฟังใครดี มันไม่มี
Single Command ที่คอยรายงานสถานการณ์เหมือนตอนโควิด”

พ่อหลวงอนันต์กล่าวสรุปรวบยอดใจกลางของปัญหาออก
มาอย่างกระชับ เพราะสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้การบริหารจัดการ
ทรัพยากรต่างๆ ภายในชุมชน ในระหว่างการอาศัยอยู่ในศูนย์
พักพิงของชาวบ้าน ดำเนินไปอย่างไม่เป็นระบบมากนัก

นำมาสู่แนวคิดในการจัดตั้ง “ศูนย์ภัยพิบัติชุมชนชมภู” ที่
ได้ดำเนินงานร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
(สช.) และภาคีเครือข่าย ภายใต้ภารกิจศูนย์นโยบายสาธารณะ
และรองรับภัยพิบัติ (KLT Center) เพื่อให้เป็นพื้นที่กลาง
ในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และปัญหาการเหตุการณ์ในยาม
เผชิญภัยพิบัติ

ทั้งนี้ ในสถานการณ์ปกติ ศูนย์ภัยพิบัติฯ จะต้องมีการ
เตรียมความพร้อม ทั้งในด้าน Knowledge and Information
(ความรู้และข้อมูล) Learning (การเรียนรู้) และ Training (การ
ฝึกฝนให้เกิดสัญชาตญาณ) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการรับมือ
กับสถานการณ์จริง

“ภัยพิบัติ มันไม่ได้มีแค่น้ำท่วม แต่ยังมีเรื่องอื่นๆ อีก
มากมาย ทั้งโรคระบาด แผ่นดินไหว ภัยแล้ง ฝุ่นควัน PM ๒.๕
เหล่านี้ ล้วนเป็นภัยพิบัติทั้งนั้น และเราพบเจอมันบ่อยขึ้นทุกวันๆ
ศูนย์ภัยพิบัติชุมชนชมภู ตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับ
สถานการณ์พวกนี้ด้วย” พ่อหลวงอนันต์ ให้นิยาม

ในรายละเอียดเบื้องต้นของการเตรียมการ ศูนย์ภัยพิบัติ
ชุมชนชมภู จะจัดตั้งขึ้น ณ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำบลชมภู
ซึ่งอยู่บริเวณหน้าวัดศรีดอนมูล และพ่อหลวงอนันต์ยังได้คัดเลือก
รายละเอียดของแผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมทั้ง ๔ ระยะเวลา ได้แก่
การป้องกัน การเตรียมการ การตอบโต้ และการฟื้นฟู

แผนปฏิบัติการ ที่ครอบคลุม ทั้ง ๔ ระยะ

การป้องกัน

การเตรียมการ

การตอบโต้

การฟื้นฟู

ระยะการป้องกัน ที่จะต้องมีการร่วมมือ
กับภาคีเครือข่ายในการระดมความคิดเห็น และ
ร่วมกันออกแบบแนวทางการป้องกันภัยพิบัติ
เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่อาจดำเนินการได้เพียงชุมชนใด
ชุมชนหนึ่ง แต่จะต้องร่วมกันขับเคลื่อนในทุกๆ
ชุมชน และทุกๆ องค์การ

ระยะการเตรียมการ ขณะนี้ทางชุมชน
ชมภู ได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายภาค
ส่วนวิชาการ ทั้งจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่จะ
เข้ามาส่งเสริมการจัดทำแผนที่ทางกายภาพ เพื่อ
ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกของพื้นที่ เช่น
ลักษณะทางน้ำของแม่น้ำ ลำห้วย ระดับความลึก
ในแต่ละจุด เป็นต้น และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการ
เข้ามาพัฒนาแอปพลิเคชันระบบเตือนภัยที่กำลัง
อยู่ระหว่างการดำเนินการ รวมไปถึงการจัดทำ
ข้อมูลทะเบียนบุคลากรจิตอาสา ที่จะทำให้ทราบ
ถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
ในยามเผชิญภัยพิบัติ

ระยะการตอบโต้ คือการชักซ้อมแผนใน
การรับมือภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิด
สัญชาตญาณในการเผชิญเหตุไม่เกิดภาวะลนลาน
หรือขาดสติ ทั้งนี้ ในช่วงไม่กี่วันมานี้ ทางชุมชนได้
มีการเชิญเจ้าหน้าที่กู้ภัยมาอบรมความรู้ให้กับเด็ก
และเยาวชนในโรงเรียน ถึงทักษะในการเอาตัวรอด
ในสถานการณ์น้ำท่วม เช่น การปั๊มหัวใจ (CPR)
และทักษะเบื้องต้นในการช่วยเหลือคนตกน้ำ
 เป็นต้น

“ชุมชนชมภู เรามีปฏิทินทางวัฒนธรรมที่
เรียกว่า ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ซึ่งจะมีการกำหนด

งานประเพณีไว้ครบทั้ง ๑๒ เดือน เช่น งานกินข้าว
ใหม่ งานลอยกระทง งานสงกรานต์ ที่นี้เราก็เอา
พวกนี้มาปรับใช้ เป็นปฏิทินการรับมือภัยพิบัติบ้าง
กำหนดให้ครบทั้ง ๑๒ เดือนเหมือนกัน พอหน้า
หนาวมาเราก็เตรียมรับมือภัยหนาว หน้าร้อน ก็มี
เหตุการณ์ฝุ่น PM ๒.๕ พอหน้าฝน เป็นเรื่องใช้
เลือดออก น้ำท่วม ของพวกนี้มันคาดการณ์ได้ เรา
ก็ชักซ้อม เตรียมความพร้อมไว้ในทุกสถานการณ์
ภัยพิบัติ”

สุดท้ายคือ **ระยะการฟื้นฟู** ซึ่งกำลัง
สอดคล้องกับสถานการณ์ของชุมชนชมภูใน
เวลานี้ ที่กำลังอยู่ในช่วงเวลาของการฟื้นฟู โดยมี
กำลังสำคัญคือ ทีมช่างจากศูนย์ยืมคืนอุปกรณ์
การแพทย์และซ่อมสร้างกายอุปกรณ์ตำบลชมภู
กว่า ๒๐ คน ซึ่งแผนของการฟื้นฟู คือการเตรียม
ความพร้อมเรื่องอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน
ซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจาก
เหตุการณ์น้ำท่วม หรือภัยพิบัติอื่นๆ ในอนาคต

“เวลาเผชิญภัยพิบัติในชุมชน ในระยะเร่ง
ด่วน ไม่ต้องรอคอยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานข้าง
นอก อะไรที่ชุมชนช่วยเหลือและพึ่งพากันได้ ระดม
กำลังช่วยเหลือกันก่อน บ้านไหนมีมีดเอามีดมา
ใครมีจอบ มีเสียม เอาจอบเอาเสียมมา เดี่ยวหลัง
จากนั้นรถแทรกเตอร์จะตามมาเอง”

**ทั้งหมดนี้คือภาพการลุกขึ้นมาจัดการ
ตนเองของชุมชน อันเป็นหลักประกันความ
มั่นคงหนึ่ง แม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่ดูเหมือน
จะไม่มีอะไรมั่นคงเลยก็ตาม** ☺

ไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า 'กระจายอำนาจ' ให้ท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมกันจัดการภัยพิบัติ

มีแข่งงามอีกจำนวนไม่น้อย
ให้ใจจะลึก เมื่อพูดถึงในเรื่อง
การรับมือวิกฤตการณ์
หากแต่สำหรับการสนทนา
กับ **ไมตรี จงไกรจักร์**
ประธานมูลนิธิชุมชนไท
ในฐานะหนึ่งในคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ (คสช.)
ลัดสวนผู้แทนองค์กรเอกชน
ผู้ซึ่งอุทิศร่างกายและแรงใจ
กว่าครึ่งก่อนชีวิต เพื่อเสริม
ศักยภาพชุมชนให้พร้อม
เผชิญเหตุภัยพิบัติได้ด้วย
ตนเองแล้ว

คงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะพูดคุยกันในเชิงวิพากษ์อย่าง
ตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาแบบทะลุ
ทะลวงตรงเป้าประสงค์

จากสถานการณ์น้ำท่วมภาคเหนือ 'ไมตรี' เริ่มต้นการ
พูดคุยด้วยการทำความเข้าใจ เขาซึ่งประเด็นว่า เมื่อพูดถึงการ
จัดการในประเทศไทย อาจแบ่งหน่วยงานและความรับผิดชอบ
ออกได้เป็น ๓ ส่วน ได้แก่

น้ำบนฟ้า การคาดการณ์ถึงสถานการณ์พายุ ปริมาณน้ำฝน
 ฯลฯ โดยหน่วยงานหลักอย่าง กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวง
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม **๑**

น้ำบนดิน การบริหารจัดการน้ำในลำคลอง เขื่อน ฝาย อ่าง
เก็บน้ำ ฯลฯ โดยหน่วยงานหลักอย่าง กรมชลประทาน กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ รวมถึงสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
(สทช.) **๒**

การแจ้งเตือน โดยหน่วยงานหลักอย่าง ศูนย์เตือนภัยพิบัติ
แห่งชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กระทรวง
มหาดไทย **๓**

จากภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่ดูน้ำบนฟ้า น้ำบนดิน มาสู่การแจ้งเตือน ล้วนเป็นคนละหน่วยงาน คนละกระทรวง จึงขาดซึ่งการบูรณาการข้อมูลที่จะนำไปสู่การเตือนภัยถึงประชาชน ส่วนระบบการแจ้งเตือนที่มีก็เพียงแจ้งไปถึงระดับผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ ให้เป็นผู้บอกต่อกับประชาชนเท่านั้น ไม่มีการสื่อสารที่เฉพาะเจาะจงไปถึงพื้นที่เกิดภัยว่าเป็นอำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้านใด

ทั้งนี้ ตามข้อมูลของ ปภ. พบว่าประเทศไทยมีชุมชนที่จัดอยู่ในกลุ่ม “ชุมชนเสี่ยงภัย” อยู่ถึงประมาณ ๔ หมื่นชุมชน แต่ในช่วงตลอด ๑๗ ปีที่ผ่านมา ปภ. ได้มีการของบประมาณจากรัฐบาลเพื่อเข้าไปอบรมให้ความรู้ได้เพียงหลักพันกว่าชุมชนเท่านั้น

“แทบไม่มีทางเลยที่จะทำให้คนในประเทศไทยมีความรู้ความเข้าใจ และเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติได้” ไมตรี ระบุ

ไมตรี กล่าวอย่างจริงจังว่า ระเบียบ

กฎหมายที่เรามีอยู่นั้นไม่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนได้มาร่วมกันจัดทำแผนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ส่วนแผนที่มีอยู่ในระดับชาติหรือจังหวัด ก็ถูกเขียนขึ้นโดยไม่ได้ผ่านการมีส่วนร่วมจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำสุดจึงเป็นเพียงแผนบนเอกสารเท่านั้น

ดังนั้น เมื่อเราขาดการเตรียมความพร้อมที่ดีในช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติ ตั้งแต่การวางแผน มาถึงการแจ้งเตือน จึงเป็นสาเหตุที่ว่าเมื่อเข้าสู่ช่วงของการเกิดภัยพิบัติขึ้นมาในคราใด เราจึงได้เห็นภาพของความสับสน อลหม่าน วุ่นวาย ท่ามกลางความสูญเสียที่ตามมาอีกมากมายแทบทุกครั้งไป

แม้กระทั่งเมื่อผ่านภาวะวิกฤตไปแล้วเข้าสู่ช่วงระยะของการฟื้นฟู ก็ยังต้องเจอกับความไม่ชัดเจนของบทบาทหน้าที่ การไม่ได้แบ่งพื้นที่ที่ความรับผิดชอบออกเป็นโซนอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน จึงเกิดภาพความวุ่นวายของการทำงานซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันเอง หรือกระทั่งผู้มีจิตอาสาที่เข้ามาช่วยเหลือก็ต้องทะเลาะกัน

สุดท้ายก็จะทำให้มีกลุ่มคนที่ตกหล่นไม่ได้รับการฟื้นฟูเยียวยา

ภาพของอุปสรรคและข้อจำกัดทั้งหลายนี้นำมาสู่ข้อเสนอ ซึ่งไมตรียืนยันว่า หัวใจสำคัญหรือทางเลือกที่ดีที่สุดของการรับมือภัยพิบัติ

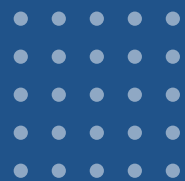
คือการกระจายอำนาจให้ภาคท้องถิ่นและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกันในการจัดการ ภายใต้การมีงบประมาณหรือกองทุนเข้ามาสนับสนุน โดยใช้ฐานของตำบลหรือพื้นที่เป็นตัวตั้ง ให้ผู้บริหารของท้องถิ่นเป็นผู้บัญชาการในเหตุการณ์ ส่วนผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐบาลกลางจะเป็นพี่เลี้ยงที่คอยสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ แทน

ไมตรี เสนอว่า เมื่อเกิดภัยพิบัติแล้ว อปท. ควรจะต้องเป็นผู้ที่เข้ามาดูแลประชาชนในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมิติของการจัดหาอาหาร การจัดตั้งครัวกลาง รวมไปถึงการจัดตั้งที่พักชั่วคราวหรือศูนย์อพยพ ที่ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการ ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเป็นไปได้อย่างทั่วถึง คนในชุมชนเกิดความมั่นใจลดการตกหล่นของความช่วยเหลือหากให้อำนาจจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการ

สำหรับแนวทางหลักของการแก้ไขปัญหา คือการปรับปรุงกฎหมาย พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามาร่วมกันทำแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ รวมถึงการปรับระเบียบต่างๆ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น เช่น แม้อำเภอจะเสียหายหลังเดี๋ยวก็น่าต้องเข้าข่ายสาธารณภัย การนิยามผู้ประสบภัยให้หมายรวมถึงทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ ไม่แบ่งแยก

บทบาทของ สช. หรือกลไกที่ คสช. มี คือ *กระบวนการพูดคุย สร้างความร่วมมือ รวมถึง เครื่องมือในการสานพลัง เพื่อนาทางออก* แต่ถ้ารายการระดับกลไกไปสู่การขับเคลื่อน ทำให้เกิดความร่วมมือในการลงมือปฏิบัติด้วย มันจะช่วยทำให้เราเปลี่ยนประเทศนี้ไปด้วยกันได้

เฉพาะผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเท่านั้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ไมตรีขมวดว่าการที่จะเปลี่ยนแปลงให้ทั้งหมดเป็นจริงได้ จำเป็นจะต้องมีกลไกเข้ามารวบรวมข้อจำกัดเหล่านี้ เพื่อพัฒนาให้เกิดข้อเสนอที่เป็นระบบ ภายใต้การใช้ฐานข้อมูลทางวิชาการและข้อเท็จจริงในพื้นที่มารวมกัน เพื่อทบทวนกฎหมาย นโยบาย หรือแนวทางในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

“พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฯ เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์สึนามิ ปี ๒๕๔๗ ซึ่งใช้ภัยพิบัติดังกล่าวมาเป็นฐานของการทำกฎหมาย แต่ปัจจุบันเราเจอกับสถานการณ์โลกกรวน โลกเดือด ภัยพิบัติที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ในวาระโอกาส ๒๐ ปีของสึนามิ และความพยายามของประเทศไทยในการขับเคลื่อนเรื่องภัยพิบัตินี้ จึงควรที่จะได้มาทบทวนเรื่องรากกฎหมาย นโยบาย หรือแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องและเท่าทันกับแนวโน้มภัยพิบัติในปัจจุบัน”

แน่นอน ไมตรีตระหนักดีว่าการปรับระเบียบ กฎหมาย หรือนโยบายใหญ่ๆ ย่อมเป็นเรื่องยาก หากในระดับผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายนั้นไม่เอาด้วย หรือไม่เข้าใจ จึงมองว่าการขับเคลื่อนผลักดันในระดับท้องถิ่นไปพลางก่อน น่าจะทำได้ง่ายและรวดเร็วกว่า

ดังนั้นในฐานะ คสช. ไมตรีจึงได้มีการเสนอเรื่องนี้ไปยังสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ให้มีการตั้งคณะทำงานขึ้นเป็นกลไกเพื่อรวบรวมข้อมูล

และพัฒนาข้อเสนอเหล่านี้ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ จากภายนอก

“บทบาทของ สช. หรือกลไกที่ คสช. มี คือกระบวนการพูดคุยสร้างความร่วมมือ รวมถึงเครื่องมือในการสานพลังเพื่อหาทางออก แต่ถ้ารายการระดับกลไกไปสู่การขับเคลื่อน ทำให้เกิดความร่วมมือในการลงมือปฏิบัติด้วย มันจะช่วยทำให้เราเปลี่ยนประเทศนี้ไปด้วยกันได้”

สำหรับเป้าหมายที่วางไว้คือการเดินหน้าไปเป็นลำดับ ตั้งแต่การเข้าไปสร้างความร่วมมือกับ อปท. ในการจัดทำ “ข้อบัญญัติท้องถิ่น” ที่จะเอื้อให้ชุมชนและท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดการกับภัยพิบัติไปได้เองก่อน โดยการเดินหน้าสร้างพื้นที่ทดลองเป็นชุมชนต้นแบบร่วมกันในพื้นที่ประสบอุทกภัยภาคเหนือ เพื่อที่จะนำทั้งหมดมาประมวลผลสุดท้ายแล้ว จะต้องไปสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานกระทรวงหรือกรมใดบ้างเพื่อที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อน และปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยพิบัติในปัจจุบัน

แนวทางดังกล่าวได้นำมาสู่การจัดกระบวนการภายใน ซึ่งปัจจุบัน สช. ได้ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย (EOC สช.) ขึ้นเป็นกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมและประสานการทำงานในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งที่จะมีการถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาข้อเสนอที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนอย่างเป็นทางการต่อไป

จัดตั้ง ‘ศูนย์พัฒนานโยบาย รองรับภัยพิบัติชุมชน’

ทำแผน-ระบบเตือนภัย สอดคล้องบริบทพื้นที่

ทุกภาคส่วนร่วมมือกันวางอิฐ ก่อเป็นปราการที่ยั่งยืน เพื่อรับมือภัยพิบัติในอนาคต การประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๑ ต.ค. ๒๕๖๗ ซึ่งมี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง รองนายกรัฐมนตรี และ รมว.ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะประธาน คสช. เป็นประธานการประชุมครั้งแร่นั้น กรรมการจากทุกภาคส่วนได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดมาตรการ ‘รับมือภัยพิบัติ’ อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม บนความคาดหวังที่จะให้เกิดความยั่งยืนตั้งแต่ระดับฐานรากมากที่สุด

ที่ประชุมได้มีมติรับทราบ “บทบาทและความร่วมมือในการรับมือภัยพิบัติตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ” ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และองค์กรภาคีเครือข่าย ร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อคลี่คลายบรรเทาทุกข์ของประชาชน ทั้งในช่วงก่อนน้ำท่วม ระหว่างน้ำท่วม และหลังน้ำลด โดยหนึ่งในนั้น คือการสร้างเครือข่ายภัยพิบัติแนวราบด้วยการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน” ขึ้นในระดับชุมชน

ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน เป็นทั้งเครื่องมือและกลไกที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและพื้นที่เป็นฐาน ทำหน้าที่จัดการองค์ความรู้ พัฒนาระบบปฏิบัติการที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับ

ภัยพิบัติ ตลอดจนเป็นสถานฝึกอบรมชุมชน และสนับสนุนการสื่อสารสังคม สร้างระบบแจ้งเตือนภัยที่เชื่อมโยงกับชุมชน โดยบูรณาการภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนเข้ามาสานพลังการทำงานร่วมกัน อาทิ หน่วยงานด้านสาธารณสุข อาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติ หน่วยงานท้องถิ่น และนักวิชาการ

รองนายกรัฐมนตรีประเสริฐ กล่าวในการประชุมว่า แม้สถานการณ์น้ำท่วมในหลายพื้นที่จะคลี่คลายลง และเข้าสู่ระยะการฟื้นฟูแล้ว แต่รัฐบาลยังคงติดตามสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิด และให้ความสำคัญกับการป้องกันภัยพิบัติอย่างยั่งยืน ซึ่งนอกเหนือจากกลไกศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม (ศปช.) รวมถึงหน่วยราชการระดับกระทรวง กรม สำนักงานต่างๆ ที่ทำงานกันอย่างเข้มข้นแล้ว กลไกความร่วมมือ

สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ

การประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.)

มือและกระบวนการการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ถือเป็นพลังสำคัญในการรับมืออุทกภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ที่ผ่านมาประเทศไทยมีมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ไม่น้อยกว่า ๕ มติ ซึ่งรัฐบาลก็ได้เห็นหน้าขับเคลื่อนผ่านการมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อมติต่างๆ และล่าสุดการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน” อันเป็นผลจากการทำงานของ คสช. ร่วมกับภาคีเครือข่าย ถือเป็นเครื่องมือระดับพื้นที่ที่จะช่วยหนุนเสริมมาตรการของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลพร้อมสนับสนุนให้เกิดรูปธรรมการทำงานอย่างเต็มที่

“นั่นเพราะศูนย์พัฒนาฯ นี้ จะมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติการป้องกัน เตรียมการ ตอบโต้ และ

ฟื้นฟูภัยพิบัติ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยหัวใจคือเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกชั้น ตลอดจนจะมีการสื่อสาร และฝึกซ้อมการรับมือภัยพิบัติเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่มีความพร้อมรับมือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติ” ประธาน คสช. กล่าว

นายประเสริฐ กล่าวต่อไปอีกว่า เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ประเทศไทยมี พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติให้มีการจัดตั้งหน่วยงานองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่สานพลัง ช่วยเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วม นั่นก็คือ คสช. ที่ได้ขับเคลื่อนงานเรื่องบรรเทาอุทกภัยและมีส่วนในการจัดทำนโยบายสาธารณะในการรับมือภัยพิบัติของชาติ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์อุทกภัยปี ๒๕๖๗ ที่ คสช. ร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ๓ ระยะ คือระยะเร่งด่วน ระยะฟื้นฟูบูรณะ และระยะสุดท้าย คือการสร้างความเข้มแข็งยั่งยืน และเพื่อติดตามสถานการณ์และประสานการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย ตลอดจนสนับสนุนบทบาทสมัชชาสุขภาพจังหวัด ให้มีส่วนร่วม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือภาคีเครือข่ายที่ประสบภัยให้มีประสิทธิภาพ จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติอุทกภัย (EOC คสช.) ขึ้นมาทำหน้าที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ในฐานะประธาน คสช. รู้สึกยินดีและเป็นเกียรติที่ได้เข้าร่วมการประชุม คสช. เพราะ คสช. ถือเป็นคณะกรรมการด้านสุขภาพและสุขภาพที่สำคัญที่สุดชุดหนึ่งของประเทศไทย เปรียบได้กับคลังสมองด้านสุขภาพและสุขภาพของประเทศไทย มีคณะกรรมการจากทุกภาคส่วน และมีเครื่องมือภายใต้ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ช่วยขับเคลื่อนงานได้จริง ฉะนั้นจึงขอยืนยันว่าพร้อมสนับสนุนการทำงาน และอยากให้กรรมการทุกท่านได้ทำหน้าที่อย่างมีอิสระเต็มที่ในการให้ข้อเสนอแนะหรือคำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี (ครม.) ต่อไป

นอกจากการรับทราบ “บทบาทและความร่วมมือในการรับมือภัยพิบัติตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ” แล้ว ที่ประชุม คสช. ยังได้รับทราบและพิจารณาระเบียบวาระที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชนในอีกหลายประเด็น อาทิ ข้อเสนอเชิงนโยบาย ๕x๕ ฝ่าวิกฤตประชากร, การจัดทำรายงานสถานการณ์ระบบสุขภาพไทย, รายงานนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพไทย ประจำปี ๒๕๖๗, การจัดประชุมวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA Forum) พ.ศ. ๒๕๖๗, การขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น การปกป้องเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า, การจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นว่าด้วย การสานพลังสร้างสภาวะแวดล้อมทางกายภาพและสังคมเพื่อลดโรคไม่ติดต่อ และ การดำเนินงานของคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.)

การมีส่วนร่วมของ 'คนเชียงของ' กำหนดแนวทางจัดการ ความเสี่ยงภัยพิบัติ

จากภาวะ 'โลกร้อน'
เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง
ภูมิอากาศที่นับวันจะยิ่งทวี
ความรุนแรงขึ้น สะท้อนผ่าน
สถานการณ์อุทกภัย น้ำป่า
ไหลหลาก ดินโคลนถล่ม
ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย
ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของ
ประชาชน เศรษฐกิจ สังคม
และความมั่นคงของประเทศ

เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของพื้นที่ในการบริหารจัดการภัย
พิบัติหรือสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนักรู้และเตรียมความ
พร้อมของทุกภาคส่วนในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างเป็นระบบทั้งก่อน-ระหว่าง-หลังเกิดภัย
พิบัติ

จึงเกิดเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ "การสานพลังความ
ร่วมมือกำหนดทิศทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัย
พิบัติสาธารณภัย อ.เชียงของ จ.เชียงราย" ณ ที่ว่าการอำเภอ
เชียงของ อ.เชียงของ จ.เชียงราย เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๗

ผู้เข้าร่วมกว่า ๘๐ ชีวิต จากทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จ.เชียงราย คณะทำงาน
สมัชชาเชียงรายนานาชาติแห่งความสุข ผู้แทนจาก ๗ องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่นของ อ.เชียงของ อันได้แก่ เทศบาลตำบลเวียงเชียงของ
เทศบาลตำบลบุญเรือง เทศบาลตำบลเวียง เทศบาลตำบลศรี
เทศบาลตำบลห้วยซ้อ เทศบาลตำบลสถาน เทศบาลตำบลศรีดอน
ชัย รวมถึงผู้แทนจากภาคราชการ ภาควิชาการ และภาคประชาชน
ได้เข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียง

“ปัจจุบันสภาวะสิ่งแวดล้อมทั่วโลกเกิดความเปลี่ยนแปลง อำเภอเชียงของเป็นหนึ่งในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งถ้าจะร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาองค์กรชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด อําเภอ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกัน เพื่อเตรียมการรับมือและลดผลกระทบจากภัยพิบัติใน ๓ เรื่องสำคัญ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับมืออุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ซึ่งคนในพื้นที่ต้องร่วมข้อมูลและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกับส่วนราชการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนเชียงของได้อย่างตรงประเด็น” นายอุดม ปกป้องวรกุล นายอําเภอเชียงของ กล่าว

การประชุมครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายภัยพิบัติแนวราบ ด้วยการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน” ของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

และพื้นที่เป็นฐาน เพื่อทำหน้าที่จัดการองค์ความรู้ พัฒนาระบบปฏิบัติการที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับภัยพิบัติ สร้างระบบแจ้งเตือนภัยที่เชื่อมโยงกับชุมชน ตลอดจนเป็นสถานฝึกอบรมชุมชน และสนับสนุนการสื่อสารสังคม โดยบูรณาการภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนเข้ามาสานพลังการทำงานร่วมกัน อาทิ หน่วยงานด้านสาธารณสุข อาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติ หน่วยงานท้องถิ่น และนักวิชาการ

มีผู้แทนจาก สช. ได้แก่ นายทรงพล ตูละทานายกรฤทธิ ชุมบุรีรักษ์ และนางสาวพุกษา สิ้นลีอนาม ร่วมให้ข้อมูลการพัฒนาและขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาขับเคลื่อนนโยบายและรองรับภัยพิบัติชุมชน รวมถึงข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ ตลอดจนร่วมระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมจากทุกภาคส่วน

นายอภิวัฒน์ อรุณสิทธิ หัวหน้างานปฏิบัติการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคเหนือ ยืนยันว่า พร้อมหนุนเสริมการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน สนับสนุนงบประมาณจัดทำตัวกลางของชุมชนระหว่างเกิดภัยพิบัติ และการจัดทำชุดข้อมูลการจัดการที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม

ขณะที่ นายเกียรติคุณ จันท์แก่น ประธานคณะทำงานสมัชชาเชียงรายล้านนาแห่งความสุข กล่าวว่า สมัชชาฯ พร้อมเชื่อมประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพื่อเปิดพื้นที่กลางการทำงานร่วมกัน โดยภาคประชาชนต้องตระหนักรู้และสนับสนุนการทำงาน

ของภาครัฐ ทั้งนี้ ผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมประชุมในวันนี้ จะนำข้อเสนอที่ได้จากการหารือไปรับฟังความเห็นในชุมชนผ่านขบวนองค์กรชุมชน เพื่อพัฒนาสู่การเป็น “ธรรมนูญการจัดการภัยพิบัติของพื้นที่อําเภอเชียงของ” สำหรับเป็นโมเดลรับมือภัยพิบัติระดับครอบครัวและชุมชนต่อไป ๕

อุทกภัยดาโตนานาประเทศ ริ้วน้ำท่วมรอบโลก (ก่อนสิ้นปี ๒๕๖๗)

ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๗ จนถึงปัจจุบัน มีกว่า ๑๐ ประเทศ/พื้นที่ จากทั่วภูมิภาคของโลก ไม่ว่าจะเป็นเอเชีย ยุโรป อเมริกา แอฟริกา ต่างต้องเผชิญวิกฤตจาก น้ำท่วมเฉียบพลันจากอิทธิพลของ พายุที่พัดถล่ม หรือฝนที่ตกหนักเป็น ประวัติการณ์ โดยมีสถานการณ์สำคัญ ที่น่าสนใจคือ

• สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เมื่อช่วงเดือนเมษายนนี้ ในระยะเวลาน้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง เกิดฝนตกหนักที่สุดในรอบ ๗๕ ปี ถล่มนครดูไบและพื้นที่ใกล้เคียง ส่งผลให้น้ำท่วมทางหลวงสายหลักและ สนามบินนานาชาติ^๑

• ทะเลทรายซาฮารา เมื่อช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม เกิดน้ำท่วมครั้งแรกในรอบหลายทศวรรษ กลายเป็นทะเลสาบท่ามกลางทะเลทราย ทั้งนี้โดยปกติจะมีฝนตกลงมาในบริเวณทะเลทรายแห่งนี้อยู่บ้าง แต่ปี ๒๕๖๗ นับเป็นปีแรกที่เกิดฝนตกหนักภายในระยะเวลาเพียง ๒ วัน แต่มีปริมาณน้ำฝนมากกว่าครั้งปีรวมกัน^๒

• ฮ่องกง เมื่อต้นเดือนกันยายน เกิดฝนตกหนักและมีปริมาณน้ำฝนรายชั่วโมงสูงสุดในรอบ ๑๔๐ ปี ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างทั่วเมือง ถนนและรถไฟใต้ดินถูกตัดขาด ทางกรรมาธิการขอให้โรงเรียนปิดดำเนินการและให้ประชาชนทำงานอยู่ที่บ้าน^๓

• ฟิลิปปินส์ ในเดือนตุลาคมได้รับอิทธิพลจากพายุพัดถล่ม ทำให้เกิดฝนตกหนักและดินโคลนถล่ม ส่งผลให้บางเมืองทางตอนใต้ของกรุงมะนิลา นครบอร์เนียวของประชากรทั้งหมดติดอยู่ในโคลนถล่ม บ้านเรือนเกือบ ๓,๐๐๐ หลังทั่วจังหวัดถูกทำลาย^๔ นอกจากนี้อิทธิพลของพายุดังกล่าวยังสร้างผลกระทบเกิดน้ำท่วมฉับพลันในทางตอนใต้ของจีน บางส่วนของเวียดนาม ไทย เมียนมา และลาว อีกด้วย

• กรีซ ในเดือนกันยายนที่ผ่านมา เกิดน้ำท่วมหนักจากอิทธิพลของพายุแคเนียดที่ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักในระยะเวลาไม่กี่วัน แต่มีปริมาณน้ำฝนมากกว่าปกติของทั้งปี และเป็นพายุที่รุนแรงที่สุดจากที่เคยมีการเก็บข้อมูลใน ค.ศ. ๑๙๓๐ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต ถนนสายหลักหลายสายเกิดน้ำท่วมสูง^๕

• ตุรกี ประเทศเพื่อนบ้านของกรีซก็ได้รับผลกระทบเช่นกันจากพายุแคเนียด ที่ส่งผลให้บางส่วนของเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดของประเทศ อย่างอิสตันบูลเกิดน้ำท่วมฉับพลัน และมีผู้เสียชีวิต นอกจากนี้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าต้องอพยพออกมาด้วยการลุยน้ำระดับสูงที่มีต้นไม้ล้ม ทั้งนี้ภายในปีเดียวกันนี้เองตุรกีก็เกิดน้ำท่วมฉับพลันจากฝนตกหนักและพายุถล่มมาแล้วในช่วงต้นปี^๖

• ฝรั่งเศส ในเดือนตุลาคม เกิดน้ำท่วมในหลายเมืองจากการที่ฝนตกหนักเป็นเวลาหลายวัน และส่งผลให้ไฟฟ้ายดับในพื้นที่ภูเขาทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ^๗

• สเปน ในเดือนตุลาคมนี้ ได้เผชิญน้ำท่วมหนักจากฝนที่ตกลงมาเพียงไม่กี่ชั่วโมง ส่งผลให้ถนนถูกตัดขาด มีผู้เสียชีวิตและสูญหายอีกหลายราย โดยเฉพาะในแคว้นบาเลนเซียที่นับเป็นครั้งแรกในรอบ ๒๔ ปี ที่เกิดฝนตกหนักและประชาชนไม่ทันระวังตัวส่งผลให้ติดค้างอยู่ในห้องใต้ดิน หรือชั้นล่างของอาคาร^๘

นอกจากนี้สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) ยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่การแจ้งเตือนน้ำท่วมหรือพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมไว้ที่เว็บไซต์ <https://reliefweb.int/disasters> อีกด้วย

จากสถานการณ์ฝนตกหนัก น้ำท่วมฉับพลันเหล่านี้ เราอาจจะต้องมาตั้งคำถามว่าในอนาคต “เราจะปรับตัวกันอย่างไร”

^๑ <https://edition.cnn.com/2024/04/25/climate/dubai-floods-climate-weather-analysis-intl/index.html>
^๒ <https://edition.cnn.com/2024/10/14/weather/sahara-desert-floods-climate/index.html>
^๓ <https://edition.cnn.com/2023/09/16/world/global-rain-flooding-climate-crisis-intl-hnk/index.html>
^๔ <https://edition.cnn.com/2024/10/28/climate/philippines-storm-trami-kristine-intl-hnk/index.html>
^๕ <https://edition.cnn.com/2023/09/16/world/global-rain-flooding-climate-crisis-intl-hnk/index.html>
^๖ <https://edition.cnn.com/2023/09/16/world/global-rain-flooding-climate-crisis-intl-hnk/index.html>
^๗ <https://www.reuters.com/world/europe/floods-cause-damage-power-outages-southeast-france-after-heavy-rainfall-2024-10-18/>
^๘ <https://edition.cnn.com/2024/10/31/europe/spain-deadly-flash-flooding-wwk-intl/index.html>

ให้ระบบสุขภาพเล่าเรื่อง

เรื่อง ทองพล ตูละทา

Rapid HIA

ในสถานการณ์น้ำท่วมภาคเหนือ ปี ๒๕๖๗

ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม ๒๕๖๗ ภาคเหนือของประเทศไทยเผชิญกับเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง มีสาเหตุสำคัญจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหลายประการที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ทั้งร่องมรสุมที่พัดผ่านตอนบนของภาคเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทั่วประเทศ ส่งผลให้เกิดฝนตกหนักต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม และทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงวันที่ ๑๗-๒๑ สิงหาคม โดยเฉพาะในพื้นที่ภูเขาสูงที่มีปริมาณน้ำฝนสะสมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กลายเป็นมวลน้ำขนาดใหญ่ที่ไหลบ่าลงสู่ลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขาต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ ๑๔ จังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ สุโขทัย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อุตรดิตถ์ ตาก กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์

Rapid HIA เป็นรูปแบบที่ได้รับการปรับให้กระชับกว่าการประเมินแบบปกติ *โดยมุ่งเน้นที่ผลกระทบสำคัญที่สุด* และสามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่า *เหมาะสำหรับสถานการณ์ที่ต้องการข้อมูลเพื่อตัดสินใจอย่างเร่งด่วน*

ท่ามกลางสถานการณ์วิกฤตดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประสานงานเพื่อทบทวนนโยบายและมาตรการต่างๆ โดยนำเครื่องมือการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพแบบเร่งด่วน หรือ Rapid HIA มาประยุกต์ใช้ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในบริบทของน้ำท่วมนี้เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ครอบคลุมตั้งแต่ผลกระทบจากการสัมผัสน้ำท่วมโดยตรง การย้ายถิ่นฐาน และผลกระทบที่ตามมาภายหลัง

เหตุการณ์น้ำท่วม Rapid HIA เป็นรูปแบบที่ได้รับการปรับให้กระชับกว่าการประเมินแบบปกติ โดยมุ่งเน้นที่ผลกระทบสำคัญที่สุด และสามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่าเหมาะสำหรับสถานการณ์ที่ต้องการข้อมูลเพื่อตัดสินใจอย่างเร่งด่วน โดยกระบวนการได้รับการปรับให้เหมาะสมกับบริบท สถานการณ์ และระบบคนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ให้น้อยที่สุด ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตการศึกษา การรวบรวมข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ การประเมินผลกระทบหลักต่อ

สุขภาพ การปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดทำมาตรการและข้อเสนอแนะ

สิ่งที่น่าสนใจคือการนำเครื่องมือ “ห่วงโซ่ผลกระทบ” มาใช้ในขั้นตอนการกำหนดขอบเขตการประเมิน เครื่องมือนี้ช่วยในการจัดทำแผนผังความเชื่อมโยงเชิงสาเหตุระหว่างเหตุการณ์น้ำท่วม ผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม และผลลัพธ์ทางสุขภาพที่เกิดขึ้น ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงทางสุขภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการประเมินในพื้นที่ที่ สช. เข้าไปทำงานร่วมกับพื้นที่เบื้องต้น Rapid HIA แสดงให้เห็นถึงผลกระทบในหลายมิติ เริ่มจากความเสียหายเชิงกายภาพที่เกิดขึ้นกับบ้านเรือน ระบบ

สาธารณูปโภค และระบบคมนาคม ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ทั้งการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากน้ำท่วม ผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขทั้งในแง่ศักยภาพการให้บริการและการเข้าถึงบริการของผู้ได้รับผลกระทบ ผลกระทบต่อสุขภาพจิตที่ประชาชนต้องเผชิญกับความเครียด วิตกกังวล ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย รวมถึงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนผลกระทบต่อความเป็นอยู่และความสามารถในการกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติ

สช. เชื่อว่าการประเมินนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจขอบเขตและความรุนแรงของผลกระทบได้ดียิ่งขึ้น แต่ยังเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนรับมือและฟื้นฟูในระยะยาวอีกด้วย

การทำ Rapid HIA ครั้งนี้ สช. ร่วมกับเครือข่าย HIA Consortium เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ และ เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน มีการศึกษาในพื้นที่ จ. เชียงราย ๒ ตำบล และ เชียงใหม่ ๑ ตำบล ที่มีภัยพิบัติน้ำท่วมในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน แต่มีลักษณะต่างกัน เมื่อได้ผลการศึกษารวมครบถ้วนจะได้มีการนำมาสื่อสารต่อไป 🇹🇹

สี่ ข อ เ ม ้า กั

เรื่อง Munthow

เมื่อสมัยฉันเป็นเด็กน้อย บ้านอยู่บางซื่อ ถูคูฝ่น้ำท่วมทุกปีเพราะฝั่งตรงข้ามเป็นคลองบางซื่อ แต่ฉันรู้สึกว่ามีความสุขมาก เพราะจะแอบคุณพ่อไปเล่นน้ำแถวสโมสรทหารอากาศ บางซื่อ สถานที่เต้นลีลาศของคนรุ่นพ่อรุ่นแม่ ที่นั่นน้ำใสไหลเย็นเห็นตัวปลา และยังเป็นถนนของสถานที่ราชการ ไม่มีผู้คนหรือรถวิ่งไปมาเหมือนถนนอื่นๆ เพราะฉะนั้นก็จะเป็นแหล่งที่เด็กๆ อย่างพวกฉัน มาแหวกว่ายน้ำอย่างเพลิดเพลิน เสมือนอยู่กลางทะเลอันตามัน ยิ่งใจยิ่งจ๊นเลย แต่ถัดไปอีกนิดเดียวน้ำที่ท่วมแถวตลาดวัดธรรมมาภิตาราม (สะพานสูงบางซื่อ) สีของน้ำท่วมช่างแตกต่างกันมาก น้ำจะดูขุ่นๆ มัวๆ แต่ฉันก็แอบลุยน้ำไปซื้อขนมตลอดๆ ก็เด็กอะเนอะไม่คิดอะไรมากเล่นสนุกไปวันๆ ๕๕

ตอนเด็กๆ ฉันเคยสงสัยว่า ทำไมคลองบางซื่อน้ำจะใสเฉพาะวันลอยกระทง อีก ๓๖๔ วันนั้น.. สีนํ้าจะขมุกขมัวขุ่นๆ ดูไม่น่าอภิรมย์สักเท่าไร เพิ่งมาทราบตอนโตแล้วว่า กรมชลประทานปล่อยน้ำดีไล่นํ้าเสียเพื่อให้ประชาชนได้มาลอยกระทงขอขมาเจ้าแม่คงคา แต่ถ้าประชาชนช่วยกันรักษาลำคลอง ไม่ทิ้งทุกสิ่งอย่างลงไป ลำคลองก็คงจะใสสะอาด ชาวทม. อาจได้เห็นปลาหลากหลายเผ่าพันธุ์มาแหวกว่ายน้ำกันไปมา พระแม่คงคาคงไม่พิโรธพวกเรา และก็คงมีความสุขไม่ใช่น้อย ๕๕

ช่วงปี ๒๕๕๔ เกิดน้ำท่วมใหญ่ประเทศไทย ฉันย้ายบ้านมาอยู่แถวสะพานใหม่ ทำเลทองที่น้ำเหนือเต็มเป่าไว้ว่า “ไม่พลาดแน่นอน” ต้องมาแวะเยี่ยมสักหน่อย ซึ่งนอกเหนือจากความยากลำบาก

ในการใช้ชีวิตของคนไทยในสภาวะน้ำท่วมแล้ว สภาพจิตใจนี้หนักกว่าเยอะ ดูจากตัวเอง จำได้ว่าพอน้ำเหนือไหลบ่ามาถึงปทุมธานีฉันมีอาการบางอย่างคล้ายโรควิตกกังวล นอนๆ อยู่เหมือนได้ยินเสียงคลื่นน้ำไหลมาตลอดเวลา ประกอบกับการเสฟื่อน้ำท่วมทุกช่องทางซ้ำๆ ทุกวัน ทำให้เกิด

ความเครียด ก้าว และกังวลมาก ในที่สุด! กระแสน้ำก็มาเยี่ยมฉันจนได้นานกว่า ๒ เดือนท่วมถึงเอว บางช่วงก็ท่วมถึงอก การเดินทางต้องใช้เรือส่วนตัว (พังแล้วดูรยมาก) หรือรถสิบล้อสิบล้อ แปรล้อเท่านั้น ฉันได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนโดยนำเรือมารับและทางองค์กรก็จัดหาโรงแรมให้ฉันและเพื่อนที่ออฟฟิศลี้(อุทก)ภัย ส่วนคุณพ่อคุณแม่ฉัน ไม่ยอมออกจากบ้าน อยู่ชั้น ๒ เหตุผลของท่านคือ เป็นห่วงบ้าน เพราะในซอยย้ายออกจนเกือบหมด แต่ในที่สุดสถานการณ์มันบีบคั้นเพราะน้ำไม่ลดและสูงขึ้นเรื่อยๆ จนท่านยอมย้ายออก

จากบ้านและไปอยู่ ตจว. ฉันเป็นคนที่ชอบเที่ยวทางน้ำไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำลำคลอง ทะเล มหาสมุทรน้ำตก ชอบหมด แต่ที่ไม่ชอบคือ น้ำท่วม เพราะรู้สึกเหนื่อยตอนล้างบ้านนี้แหละ! ไม่ว่างจะยังไงก็ตาม ถึงแม้อุทกภัยทางภาคเหนือได้คลี่คลายแล้ว แต่ก็อยากส่งกำลังใจให้กับทุกคนเร็ววัน ในทุกภาคของประเทศ...คนไทยไม่ทิ้งกัน และที่สำคัญ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” เราจะก้าวข้ามผ่านปัญหาไปด้วยกันค่ะ ๕

น้ำท่วม กับเด็กน้อย...

มันช่าง happy จริงๆ

EDITORIAL TEAM

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
นพ.สุเทพ เพชรมาก
กลุ่มงานสื่อสารสังคม สช.

เจ้าของ
ที่ปรึกษา
บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ยุวลักษณ์ เหมะวิบูลย์
ทรงพล ตูละทา
ชนิษฐา แซ่เอี้ยว
พุกษา สิ้นลีอนาม
นันทพร เตชะประเสริฐสกุล
ชนัญชิตา จันทร์หมื่น
มาริษา อินทปັນ

ที่อยู่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ
๘๘/๓๙ หมู่ ๔ ถ.ติวานนท์ ๑๔
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๑๓ แฟกซ์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๑
อีเมล nhco@saraban.mail.go.th
เว็บไซต์ www.nationalhealth.or.th
เฟซบุ๊ก www.facebook.com/NHCO.thai

ผลิต

บริษัท แจ่มแจ่มกรุ๊ป จำกัด

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บริษัท แจ่มแจ่มกรุ๊ป จำกัด
๓๕๓/๔๔๕ หมู่บ้าน The Connect
๗/๑ ถ.เทิดราชัน แขวงสีกัน เขตดอนเมือง
กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐๘ ๗๑๗๑ ๘๙๔๔

สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ

JAMJAM GROUP CO.,LTD.

ก้าวล้ำรู้ทัน

องค์กรหลัก
ในการขับเคลื่อน
กระบวนการนโยบาย
สาธารณะ

ร่วมสร้าง

สานพลัง
สร้างความร่วมมือ
มีส่วนร่วมสู่
“สังคมสุขภาพะ”

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ออกแบบ: นารีษา อินทปັນ

ร่วมคิด ร่วมพัฒนา

สช. สานพลังภาคีเครือข่าย
กำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์
ด้านสุขภาพ ทั้ง 4 มิติ คือ
กาย จิต สังคม
และปัญญา

ต่อยอด

เชื่อมโยงสานพลังสังคม
พลังปัญญาและพลังรัฐ
เข้าทำงาน
ร่วมกัน

